

Асновы кіравання інтэлектуальнай уласнасцю

Патэнтная інфармацыя

План лекцыі

- 1. Агульныя паняцці патэнта (на вынаходніцтва).**
- 2. Патэнтавая інфармацыя.**
- 3. Прававая ахова вынаходніцтваў, карысных мадэляў, прамысловых узораў.**
- 4. Права на нераскрытую інфармацыю.**
- 5. Міжнародныя пагадненні аб патэнтах.**

Агульныя паняцці патэнта

Кожная краіна, прадугледжваючы прававую ахову вынаходніцтва, забяспечвае яго ахову праз забеспячэнне патэнтаў. Слова патэнт азначае «адкрыты ліст». Такія лісты выдаваліся ў сярэднявечча тым асобам, якім надаваліся выключныя правы і прывілеі на вынаходніцтвы.

Патэнт – дакумент, які выдаецца ад імя дзяржавы спецыялізаванай дзяржаўнай арганізацыяй – **патэнтным ведамствам** – на тэхнічнае рашэнне, якое афіцыйна прызнаецца гэтай арганізацыяй вынаходніцтвам, г.зн. такім тэхнічным рашэннем, якое з'яўляецца новым, мае вынаходніцкі ўзровень і можа быць выкарыстана ў прамысловасці.

Патэнт на вынаходніцтва сведчыць аб аўтарстве на вынаходніцтва, прыярытэт вынаходніцтва і выключнае права патэнтаўладальніка на выкарыстанне вынаходніцтва на працягу ўсяго тэрміну дзеяння ахоўнага дакумента (патэнта).

- **Пасля заканчэння тэрміну дзеяння патэнта на вынаходніцтва выключнае права патэнтаўладальніка на гэта вынаходніцтва спыняецца, а права на выкарыстанне гэтага вынаходніцтва пераходзіць у грамадскае карыстанне.**

Патэнтаўладальнік можа даваць дазвол ці выдаваць ліцэнзію іншым асобам на выкарыстанне вынаходніцтва на ўзаемна ўзгодненых умовах.

Уладальнік можа таксама прадаць права на вынаходніцтва якой-небудзь асобе, якая затым становіцца новым уладальнікам гэтага патэнта.

З улікам патрабавання патэнтнага заканадаўства краіны патэнтнае ведамства **можа выдаваць патэнты** на прылады і прыстасаванні, рэчывы, метады, працэсы і інш.

Патэнт не выдаецца аўтаматычна, для яго атрымання заяўнік павінен **ажыццявіць шэраг неабходных і патрэбных** Патэнтавым законам і адпаведнымі інструкцыямі працэдур пасля праходжання фармальнай экспертызы і экспертызы па сутнасці.

Патэнтныя законы прадугледжваюць пэўныя абмежаванні на выдачу патэнтаў. **Не выдаюцца патэнты** на вынаходніцтвы, на аб'екты, якія ў адпаведнасці з заканадаўствам не з'яўляюцца патэнтаздольнымі.

Для падтрыманьня ў сіле дзеяння патэнта **неабходна аплачваць устаноўленыя законам пошліны**, якія выплачваюцца ў тэрміны і ў памерах, указаных адпаведнымі інструкцыямі патэнтавых ведамстваў.

- Ня выплата пошлін і парушэньне патрабаваньняў, вызначаных інструкцыямі, прыводзіць да спынення дзеяння патэнта.

Парушэньнем правоў патэнтаўладальніка прызнаюцца: несанкцыянаваны выраб, прымяненне, ўвоз, прапанова да продажу, продаж і іншае ўвядзеньне ў гаспадарчы абарот прадукту, які зьяшчае запатэнтаванае вынаходніцтва, а таксама прымяненне спосабу, ахоўнага патэнтам.

Патэнт на працягу ўсяго тэрміну яго дзеяння
можа быць прызнаны несапраўдным
поўнасцю або часткова ў выпадках:

- неадпаведнасці ахоўных аб'ектаў умовам патэнтаздольнасці;
- наяўнасці ў формуле вынаходніцтва, карыснай мадэлі прыкмет, якія адсутнічалі ў першапачатковым апісанні (формуле);
- неправамернага ўказання ў патэнце аўтара (суаўтараў) або патэнтаўладальніка (патэнтаўладальнікаў).

Дзеянне патэнта **спыняецца датэрмінова:**

- на падставе заявы патэнтаўладальніка, пададзенага ў патэнтны орган;
- пры нявыплаце ва ўстаноўлены тэрмін гадавой пошліны за падтрыманне патэнта ў сіле;
- пры прызнанні патэнта несапраўдным.

Патэнтны орган публікуе ў афіцыйным бюлетэні звесткі аб датэрміновым спыненні дзеяння патэнта.

Уладальнікам патэнта можа быць **дзяржава**. Дзяржаве могуць належаць, у адпаведнасці з адмысловымі нормамі рэгулявання, правы на распрацоўкі ў ваенных і іншых сферах жыццядзейнасці грамадства, а таксама **вынаходніцтвы адкрытага парадку**.

Патэнтавая інфармацыя

Патэнтавая інфармацыя з'яўляецца найважнейшай часткай навукова-тэхнічнай інфармацыі. Да яе адносіцца ўся сукупнасць апублікаваных і не апублікаваных дакументаў і выняткаў з іх, якія змяшчаюць звесткі аб выніках навукова-тэхнічнай дзейнасці, заяўленых або прызнаных вынаходніцтвамі, карыснымі мадэлямі, прамысловымі ўзорамі.

За гады існавання патэнтнай сістэмы ў краінах свету апублікавана каля 40 млн патэнтавых дакументаў, якія змяшчаюць тэхнічную інфармацыю; пры гэтым кожны год з'яўляецца каля 1 мільёна новых патэнтавых апісанняў.

Вывучэнне патэнтнай інфармацыі з'яўляецца найважнейшай крыніцай, якая падлягае вывучэнню пры правядзенні любых навукова-даследчых работ у адпаведных напрамках.

У афіцыйных выданнях Белдзяржпатэнта ўтрымліваюцца наступныя пытанні:

- Агульныя пытанні патэнтна-інфармацыйнай дзейнасці. Месца і роля патэнтнай інфармацыі ў сістэме аховы інтэлектуальнай уласнасці. Патэнтна-інфармацыйная палітыка і практыка.**
- Дакументальныя крыніцы патэнтнай інфармацыі. Змены ў афіцыйных выданнях патэнтавых ведамстваў. Нацыянальныя законы і міжнародныя пагадненні, якія закранаюць інфармацыйную дзейнасць.**

- **Сучасныя сродкі доступу да патэнтнай інфармацыі. Магчымасць выкарыстанне рэсурсаў Інтэрнэту.**
- **Патэнтна-інфармацыйны пошук. Праблемы класіфікацыі аб'ектаў прамысловай уласнасці. Метады правядзення традыцыйных і спецыяльных відаў патэнтнага пошуку.**
- **Патэнтна-інфармацыйны аналіз. Метады аналізу патэнтнай інфармацыі на розных стадыях інавацыйнага працэсу. Патэнтавая статыстыка. Распаўсюджванню патэнтнай інфармацыі спрыяе правядзенне розных выстаў, сімпозіўмаў, семінараў.**

У сувязі з рэзкім павышэннем ва ўсім свеце ў апошнія дзесяцігоддзі значэння інтэлектуальнай уласнасці павялічваецца і патрэба ў аналітычных даследаваннях ролі і значэння інтэлектуальнай уласнасці для жыцця сучаснага грамадства, у канкрэтных практычных кансультацыйных паслугах, якія аказваюцца арганізацыям і кампаніям, вытворцам і спажыўцам.

Існуюць мноства **крыніц патэнтнай інфармацыі: а) патэнтныя ведамствы, якія рэгіструюць аб'екты інтэлектуальнай уласнасці, публікуюць і распаўсюджваюць аб'екты рэгістрацыі і іншую патэнтавую і непатэнтную літаратуру; б) міжнародныя і рэгіянальныя арганізацыі і сістэмы, дзейнасць якіх звязана з аховай аб'ектаў інтэлектуальнай уласнасці, і іх розныя публікацыі.**

- Сярод міжнародных арганізацый і сістэм цэнтральнае месца займае **Сусветная арганізацыя інтэлектуальнай уласнасці**.
- Найбуйнейшым цэнтрам патэнтнай інфармацыі з'яўляецца **Міжнародная сетка навукова-тэхнічнай інфармацыі**, створаная ў 1977 г.
- Іншая міжнародная база – **англійская фірма «Дэрвент»**, якая з'яўляецца вядучым сусветным правайдэрам патэнтнай інфармацыі для інжынераў, навукоўцаў, вынаходнікаў, патэнтных павераных, для кіраўнікоў навуковых арганізацый, інстытутаў і даследчых цэнтраў.

Прававая ахова вынаходніцтваў, карысных мадэляў, прамысловых узораў

Сродкам прававой аховы аб'ектаў прамысловай уласнасці з'яўляецца **патэнт, што выдаецца патэнтным органам.**

Патэнт на вынаходніцтва, карысную мадэль **засведчвае:**

- аўтара асобы, які стварыў ахоўны патэнтам аб'ект;**
- прыярытэт такога аб'екта;**
- выключнае права ўладальніка патэнта на аб'ект, які ахоўваецца;**
- аб'ём прававой аховы, якая прадастаўляецца патэнтам.**

- ***Аўтарства асобы***, якая стварыла аб'ект права прамысловай уласнасці азначае, што асоба, названае ў патэнце аўтарам, у сілу закона і факту выдачы патэнта мае права прызнаваць сябе стваральнікам аб'екта прамысловай уласнасці і забараняць ўсім іншым асобам на тэрыторыі, дзе дзейнічае патэнт, называцца аўтарамі адпаведнага аб'екта прамысловай уласнасці.
- ***Прыярытэт аб'екта*** права прамысловай уласнасці азначае, што на момант падачы заяўкі (якая змяшчае заяву аб выдачы патэнта і ўсе неабходныя належна аформленыя матэрыялы) сутнасць гэтага аб'екта прамысловай уласнасці не была вядомая нідзе ў свеце. Праву заяўніка ў дачыненні да яго прыярытэту можа быць супрацьпастаўлены толькі канвенцыйны прыярытэт.

- **Сутнасць канвенцыйнага прыярытэту** раскрываецца ў арт. 4 Парыжскай канвенцыі па ахове прамысловай уласнасці; арт. 13 Закона Рэспублікі Беларусь ад 8.07.1997 ў дачыненні да прыярытэту вынаходніцтва, карыснай мадэлі, арт. 10 Закона ад 5.02.1993 у дачыненні да прамысловага ўзору.

Прыярытэт можа запрошаным і ўсталёўвацца па даце падачы ў патэнтны орган правільна аформленай першай заяўкі (у дзяржаве – удзельніцы Парыжскай канвенцыі (канвенцыйны прыярытэт)) на вынаходніцтва, карысную мадэль, якая паступіла ў патэнтны орган на працягу 12 месяцаў, а на прамысловы ўзор на працягу шасці месяцаў. Калі па не залежных ад заяўніка абставінах заяўка канвенцыйнага прыярытэту не магла быць пададзена ў названыя тэрміны, гэты тэрмін можа быць прадоўжаны, але не больш чым на 2 месяцы.

Прыярытэт на вынаходніцтва або карысную мадэль можа быць усталяваны па даце паступлення ў патэнтны орган больш ранняй заяўкі таго ж заяўніка, якая раскрывае гэта вынаходніцтва, гэтую карысную мадэль, калі заяўка, па якой просіцца такі прыярытэт, паступіла не пазней за 12 месяцаў з даты паступлення больш ранняй заяўкі вынаходніцтва і больш за 2 месяцаў з даты паступлення больш ранняй заяўкі на карысную мадэль. Пры гэтым больш ранняя заяўка лічыцца адкліканай.

Заяўнік, жадаючы скарыстаць права канвенцыйнага прыярытэту, абавязаны ўказаць на гэта пры падачы заяўкі або на працягу двух месяцаў (на працягу трох месяцаў, калі гаворка ідзе пра прыярытэт прамысловага ўзору) з даты паступлення заяўкі ў патэнтны орган. Прыкласці неабходныя дакументы, якія пацвярджаюць правамернасць такога патрабавання, або прадставіць іх не пазней трох месяцаў з даты паступлення заяўкі ў патэнтны орган.

- **Выключнае права** на вынаходніцтва, карысную мадэль або прамысловы ўзор азначае, што ўладальнік патэнта мае магчымасць выкарыстоўваць вынаходніцтва, карысную мадэль або прамысловы ўзор па сваім меркаванні, калі гэта не парушае правоў іншых патэнтаўладальнікаў, а таксама забараняць іх выкарыстоўванне ў выпадках, якія супярэчаць законам Рэспублікі Беларусь.

Ніхто не мае права выкарыстоўваць вынаходніцтва, карысную мадэль або прамысловы ўзор, на якія выдадзены патэнты, без згоды патэнтаўладальніка. Сам жа патэнтаўладальнік павінен выкарыстоўваць права, якія дае патэнт, без нанясення шкоды правам іншых грамадзян, інтарэсам грамадства і дзяржавы.

- **Выключнаму праву патэнтаўладальніка можа быць супрацьпастаўлена толькі права **ранейшага выкарыстоўвання** (преждепользования).**

Яго сутнасць зводзіцца да наступнага. Любая фізічная або юрыдычная асоба, якія да даты прыярытэту вынаходніцтва, карыснай мадэлі або прамысловага ўзору, ахоўваемых патэнтам, і незалежна ад іх аўтара стварылі і выкарыстоўвалі на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь тоеснае вынаходніцтва, карысную мадэль або тоесны прамысловы ўзор альбо зрабілі неабходныя да гэтага прыгатаванні, захоўваюць права на далейшае бязвыплатнае выкарыстоўванне вынаходніцтва, карыснай мадэлі або прамысловага ўзору без пашырэння іх аб'ёму.

Права на патэнт на вынаходніцтва, карысную мадэль або на прамысловы ўзор і права на іх выкарыстанне, якое вынікае з патэнта, могуць быць перададзены па дамоўце грамадзяніну або юрыдычнай асобе. **Дамова пра гэта рэгіструецца ў патэнтавым ведамстве і без рэгістрацыі лічыцца несапраўднай.**

Несанкцыянаваны выраб, прымяненне, ўвоз, прапанова да продажу, продаж і іншае ўвядзенне ў гаспадарчы абарот прадукту або выраба, які змяшчае запатэнтаванае вынаходніцтва, карысную мадэль або прамысловы ўзор прызнаецца парушэннем правоў патэнтаўладальніка і цягне за яго адказнасць.

Арт. 10 Закона “Аб патэнтах на вынаходніцтвы, карысныя мадэлі, прамысловыя ўзоры” змяшчае пералік дзеянняў, якія **не прызнаюцца парушэннем выключнага права патэнтаўладальніка:**

- прымяненне сродкаў, у якіх выкарыстаны абароненыя патэнтамі аб’екты прамысловай уласнасці, у канструкцыі транспартных сродкаў іншых краін пры ўмове, што названыя сродкі часова або выпадкова знаходзяцца на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь;
- правядзенне навуковага даследавання або эксперыменту над сродкам, які змяшчае вынаходніцтва, карысную мадэль або прамысловы ўзор, абароненыя патэнтам;
- прымяненне сродкаў, якія змяшчаюць абароненыя патэнтамі аб’екты, у выпадках узнікнення надзвычайных абставін з наступнай выплатай патэнтаўладальніку суразмернай кампенсацыі;
- прымяненне сродкаў, у якіх выкарыстаны абароненыя патэнтамі аб’екты, у асабістых мэтах без атрымання прыбытку;
- прымяненне, прапанова да продажу, продаж, ўвоз або захоўванне для гэтых мэтаў прадукту, які змяшчае абароненыя патэнтам аб’екты прамысловай уласнасці і ўвядзення ў грамадзянскі абарот Рэспублікі Беларусь без парушэння правоў патэнтаўладальніка;
- разавы выраб лекаў у аптэках па рэцэпце лекара з ужываннем абароненага патэнтам вынаходніцтва.

- **Аб'ём прававой аховы, якая прадастаўляецца патэнтам на вынаходніцтва або карысную мадэль, вызначаецца формулай адпаведнага вынаходніцтва або карыснай мадэлі. Для яе тлумачэння служаць апісанне і чарцяжы.**

Дзеянне патэнта, выдадзенага на спосаб атрымання прадукту, распаўсюджваецца і на прадукт, атрыманы гэтым спосабам.

Пры гэтым новы прадукт лічыцца атрыманым запатэнтаваным спосабам пры адсутнасці доказаў адваротнага.

Аб'ём прававой аховы, якая прадастаўляецца патэнтам на прамысловы ўзор, вызначаецца сукупнасцю яго істотных прыкмет, захаваных на прадстаўленых фотаздымках вырабу.

Патэнт на вынаходніцтва, карысную мадэль або прамысловы ўзор выдаецца:

- **аўтару** вынаходніцтва, карыснай мадэлі, прамысловага ўзору;
- **фізічнай і юрыдычнай асобе**, якія пазначаны аўтарам у заяўцы на выдачу патэнта альбо ў заяве, пададзенай у патэнтны орган да моманту рэгістрацыі адпаведнага вынаходніцтва, карыснай мадэлі ў дзяржаўным рэестры вынаходніцтваў, пры наяўнасці дамовы;
- **наймальніку**, па заданні якога створана службовае вынаходніцтва, калі дамовай паміж імі не прадугледжана іншае, а на прамысловы ўзор – калі паміж работнікам і працадаўцам заключаны адпаведны дагавор;
- **правапераемніку** аўтара, фізічнага і юрыдычнай асобы.

Працаўнік абавязаны пісьмова паведаміць наймальніку аб створаным службовым вынаходніцтве. Наймальнік павінен, у сваю чаргу, у трох месячны тэрмін з дня атрымання пазначанага паведамлення пісьмова заявіць работніку, прэтэндуе ён на патэнт.

Вынаходніцтва, карысная мадэль, прамысловы ўзор лічацца службовымі, калі іх прадмет ставіцца да вобласці дзейнасці наймальніка і пры ўмове, што дзейнасць адносіцца да службовых абавязкаў аўтара альбо пры іх стварэнні работнікам былі выкарыстаныя вопыт або сродкі наймальніка.

- Аўтару аб'екта прамысловай уласнасці належаць **асабістыя немаёмасныя і звязаныя з імі маёмасныя правы**. Права аўтарства з'яўляецца асабовым немаёмасным правам і ахоўваецца бестэрмінова. Права аўтарства неадчужальнае і неперадаваемае.
- Патэнтаўладальнік можа па дамове саступіць патэнт другой фізічнай або юрыдычнай асобе, а таксама перадаць правы на выкарыстанне аб'ектаў прамысловай уласнасці па **ліцэнзійнаму дагавору**.
- Выключнае права патэнтаўладальніка на выкарыстанне запатэнтаваных аб'ектаў, а таксама права аўтара на ўзнагароджанне пераходзяць да іншых асобаў у парадку правапераемства, у тым ліку па спадчыне.
- Маёмасныя правы, якія засведчаны патэнтам, могуць быць прадметам закладу.

Права на нераскрытую інфармацыю

У працэсе забеспячэння аховы ад нядобрасумленнай канкурэнцыі ахоўваецца закрытая інфармацыя. Грамадзянскі кодэкс называе такую інфармацыю нераскрытай.

Нераскрытай з'яўляецца інфармацыя, якая:

- мае сапраўдную або патэнцыйную камерцыйную каштоўнасць;
- невядомая трэцім асобам;
- не маецца свабоднага доступу да яе на законных падставах;
- ахоўваецца яе уладальнікам з дапамогаю адпаведных мераў для захавання прыватнасці.

**Грамадзянскі кодэкс Рэспублікі Беларусь
нераскрытую інфармацыю, у тым ліку сакрэты
вытворчасці (ноу-хау), адносіць да аб'ектаў
прамысловай уласнасці (арт. 998 ГК).**

**Тры артыкулы аб праве на абарону нераскрытай
інфармацыі ад незаконнага выкарыстання
выдзелены ў самастойную гл. 66 ГК.**

**Спецыяльнага закона аб праве на абарону
нераскрытай інфармацыі ў Рэспубліцы Беларусь не
прымалі, паколькі гэты права не падлягае
патэнтаванню або рэгістрацыі.**

**Нормы права аб службовай або камерцыйнай
таямніцы, якія змяшчаюцца ў арт. 140 ГК, і правілы
гл. 66 ГК (арт. 1010–1012) цалкам забяспечваюць
ахову і абарону нераскрытай інфармацыі ад
незаконнага выкарыстоўвання.**

- Артыкул 1010 ГК да нераскрытай інфармацыі адносіць **тэхнічную, арганізацыйную або камерцыйную інфармацыю**, у тым ліку сакрэты **вытворчасці ноу-хау**.
- Да нераскрытай інфармацыі адносяцца самыя разнастайныя звесткі, у тым ліку і такія, якія задавальняюць патрабаванням патэнтаздольнасці і могуць патэнтавацца, але па якіх-небудзь прычынах не запатэнтаваны.
- У побыце нераскрытую інфармацыю называюць парознаму: канфідэнцыйныя звесткі, сакрэты вытворчасці, гандлёвыя сакрэты, службовая таямніца, ноу-хау і да т.п.
- Толькі заканадаўствам могуць вызначацца звесткі, якія **не могуць складаць службовую або камерцыйную тайну** (звесткі аб юрыдычных асобах, правах на маёмасць і здзелках з ёй, якія падлягаюць дзяржаўнай рэгістрацыі, звесткі, якія падлягаюць прадстаўленню ў якасці дзяржаўнай статыстычнай справаздачнасці і інш.) (п. 3 арт. 1010 ГК).

**Нераскрытая інфармацыя з'яўляецца
вынікам інтэлектуальнай дзейнасці. Яе
выкарыстанне дае магчымасць атрымаць
вынік, падобны выніку выкарыстання іншых
аб'ектаў прамысловай уласнасці.**

**Для аховы нераскрытай інфармацыі ад
незаконнага яе выкарыстання не
патрабуецца выканання якіх-небудзь
фармальнасцяў ў дачыненні да гэтай
інфармацыі (яе рэгістрацыі, атрымання
пасведчання і т.п.).**

Асоба, якая незаконна атрымала або распаўсюдзіла нераскрытую інфармацыю альбо выкарыстоўвала яе, абавязана **вярнуць таму, хто правамерна валодаў гэтай інфармацыяй, **страты**, нанесеныя яе незаконным выкарыстоўваннем (п. 1 арт. 1011 ГК).**

Работнікі, якія распаўсюдзілі службовую або камерцыйную тайну насуперак працоўнаму дагавору, у тым ліку па кантракце, і контрагенты, якія зрабілі гэта насуперак грамадзянска-прававым дагаворам, таксама **абавязаны вярнуць прычыненыя страты (ч. 2 п. 2 арт. 140 ГК).**

Вядома паняцце – добрасумленны набытчык нераскрытай інфармацыі – гэта асоба, якая не ведала і не павінна была ведаць, што набывае нераскрытую інфармацыю ад асобы, якая не мела права яе распаўсюджваць.

Калі асоба, незаконна выкарыстоўвала нераскрытую інфармацыю, атрымаўшы яе ад асобы, якая не мела права яе распаўсюджваць, пра што набытчык інфармацыі не ведаў і не павінен быў ведаць, правамерны уладальнік нераскрытай інфармацыі мае права запатрабаваць ад яго вяртання страт, прычыненых выкарыстоўваннем нераскрытай інфармацыі пасля таго як добрасумленны набытчык даведаўся, што яе выкарыстоўванне незаконна.

- **Правамерны ўладальнік нераскрытай інфармацыі мае права патрабаваць ад добрасумленнага набытчыка інфармацыі вяртання страт, прычыненых незаконным выкарыстоўваннем яе, **але** не за ўвесь час яе выкарыстоўвання, а толькі за той час, пасля таго як добрасумленны набытчык даведаўся, што выкарыстоўванне нераскрытай інфармацыі незаконна (п. 2 арт. 1011 ГК).**
- **Правамерны ўладальнік нераскрытай інфармацыі мае права патрабаваць ад таго, хто яе незаконна выкарыстоўвае, неадкладнага спынення яе выкарыстання. **Але** суд можа ўлічыць інтарэсы добрасумленнага набытчыка. Ён можа з улікам сродкаў, зрасходаваных добрасумленным набытчыкам нераскрытай інфармацыі на яе выкарыстоўванне, дазволіць апошняму далейшае выкарыстоўванне нераскрытай інфармацыі на ўмовах **выплатнай выключнай ліцэнзіі**.**

- Асоба, якая правамерна валодае нераскрытай інфармацыяй, **не мае правоў**, аналагічных правам праваўладальніка патэнта на вынаходніцтва, карысную мадэль або прамысловы ўзор, і не можа патрабаваць **спынення выкарыстоўвання** нераскрытай інфармацыі любой асобай.
- Той, хто **самастойна і правамерна** атрымаў звесткі, якія складаюць змест нераскрытай інфармацыі, мае права выкарыстоўваць гэтыя звесткі незалежна ад правоў ўладальніка адпаведнай інфармацыі і не адказваць перад ім за такое выкарыстоўванне (п. 4 арт. 1011 ГК). У прынцыпе, адна і тая ж нераскрытая інфармацыя можа быць аб'ектам права прамысловай уласнасці двух і больш уладальнікаў.

Нераскрытая інфармацыя можа быць аб'ектам ліцэнзійнага дагавора. Асоба, якая мае такую інфармацыю, можа перадаць усе ці частку звестак, якія складаюць змест гэтай інфармацыі, іншай асобе па ліцэнзійнаму дагавору. Абавязкі ліцэнзіянта вызначаны ч. 2 арт. 1012 ГК.

Ён, калі ў дамове не прадугледжана іншае, абавязаны захоўваць прыватнасць інфармацыі і **пасля спынення ліцэнзійнай дамовы, калі адпаведныя звесткі працягваюць заставацца нераскрытай інфармацыяй.**

Міжнародныя пагадненні аб патэнтах

Чатыры асноўных міжнародных пагаднення:

Договор о патентной кооперации (19.06.1970 г.),

Страсбургское соглашение о международной патентной классификации (24.03.1971г.),

Международную конвенцию по охране новых сортов растений (02.12.1961г.),

Будапештский договор о международном признании депонирования микроорганизмов для целей патентной процедуры (28.04.1977г.).

Патэнтаванне аб'ектаў прамысловай уласнасці ўяўляе сабой досыць складаную, працяглую і дарагую працэдуру, якая пачынаецца з складання і падачы заяўкі на той ці іншы аб'ект прамысловай уласнасці ў Нацыянальны цэнтр інтэлектуальнай уласнасці. За падачу заяўкі заяўнік павінен заплаціць пошліну.

- 1) Спачатку ажыццяўляецца папярэдня або фармальная экспертыза заяўкі на прадмет яе адпаведнасці патрабаванням правілаў складання, падачы і папярэдняй экспертызы заяўкі на выдачу патэнта. 2) Патэнтавая экспертыза або экспертыза па сутнасці заяўкі ў адпаведнасці з правіламі правядзення патэнтнай экспертызы заяўкі на выдачу патэнта. 3) Калі заяўка задавальняе ўсім патрабаванням, прымаецца рашэнне аб выдачы патэнта. 4) Заяўка публікуецца ў афіцыйным выданні НЦІУ. 5) Пасля чаго выдаецца патэнт на аб'ект прамысловай уласнасці.**

Выдадзены патэнт сапраўдны толькі на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь.

Калі заяўнік жадае абараніць свае правы ў іншай краіне, ён павінен падаць заяўку ў патэнтнае ведамства гэтай краіны і прайсці ўсю працэдуру патэнтавання спачатку, уключаючы выплату патэнтных пошлін.

З мэтай спрашчэння, паскарэння і патаннення гэтай працэдуры быў заключаны Дагавор аб патэнтнай кааперацыі.

Дагавор аб патэнтнай кааперацыі.

Ён быў прыняты ў 1970 годзе на Вашынгтонскай дыпламатычнай канферэнцыі.

Працэдура дагавора палягчае і робіць больш таннай пачатковую стадыю замежнага патэнтавання шляхам падачы ў любой дзяржаве-ўдзельніцы міжнароднай заяўкі на вынаходніцтва або карысную мадэль, у якой паказваюцца так званыя «названыя дзяржавы», г.зн. тыя дзяржавы, у якіх просіцца ахова вынаходніцтва.

- Для прыкладу. З 1978 па 1997 год па працэдуры дагавора было пададзена 348.245 міжнародных заявак, што раўнасільна падачы больш за 2,5 млн. Нацыянальных заявак. Да канца ХХ стагоддзя колькасць заявак па працэдуры РСТ наблізілася да 80 тысячам у год. Беларускімі вынаходнікамі штогод патэнтуюцца 12016 вынаходніцтваў па дамове аб патэнтнай кааперацыі.**

Па патрабаванні заяўніка па яго міжнароднай заяўцы праводзіцца міжнародная папярэдняя экспертыза. У гэтым патрабаванні павінны быць вызначаны так званыя «выбраныя дзяржавы», г.зн. дзяржавы, у якіх заяўнік мае намер выкарыстоўваць вынікі міжнароднай папярэдняй экспертызы. На гэтым сканчаецца міжнародная і пачынаецца нацыянальная фаза працэдуры патэнтавання.

Пераклад міжнароднай заяўкі на нацыянальную фазу ў названых ведамствах павінен быць зроблены да заканчэння 20 месяцаў з даты прыярытэту, а ў выбраных ведамствах – да заканчэння 30 месяцаў.

Далей заяўнік павінен, як і пры звычайным патэнтаванні, падбіраць сабе патэнтных павераных, перакладаць заяўку на мовы нацыянальнага справаводства і выплачваць нацыянальныя пошліны ва ўсіх выбраных дзяржавах, аднак папярэдняя міжнародная экспертыза істотна зніжае працаёмкасць працэдуры нацыянальнага патэнтавання.

Страсбургскае пагадненне аб міжнароднай патэнтнай класіфікацыі (МПК).

З'яўляецца адным з чатырох класіфікацыйных пагадненняў, якія знаходзяцца пад адміністрацыйным кіраўніцтвам САІУ. Яго заключэнне 24 сакавіка 1971г. было выклікана надзённай неабходнасцю распрацоўкі адзінай патэнтнай класіфікацыі.

- Напрыклад, у канцы мінулага стагоддзя ў свеце налічвалася больш за 40 мільёнаў патэнтаў, у тым ліку каля 4,4 мільёна дзеючых. Штогод падаецца каля мільёна заявак на патэнты. Арыентавацца ў гэтым акіяне патэнтаў, не маючы сістэмы іх класіфікацыі, немагчыма.**

- **МПК класіфікуе ўсю вобласць дзеяння патэнтаў на 8 раздзелаў, 20 падраздзелаў, 118 класаў, 624 падкласа і больш 67 тысяч класіфікацыйных груп. Сімвал МПК, які складаецца з арабскіх лічбаў і лацінскіх літар, паказваецца нацыянальным патэнтным ведамствам на кожным патэнтавым дакуменце.**
- **У сувязі з бесперапынным развіццём тэхнікі і тэхналогій і з'яўленнем новых класіфікацыйных груп МПК пераглядаецца кожныя пяць гадоў. Так, на працягу 1980–2000-х гг. лік класіфікацыйных груп па біятэхналогіях усрос з 297 да 718, па медыцыне – з 839 да 1966 і г.д.**

Міжнародная канвенцыя па ахове новых гатункаў раслін.

Вывядзенне і распаўсюджванне новых гатункаў раслін адыгрывае вельмі важную ролю ў павышэнні прадукцыйнасці сельскагаспадарчай вытворчасці.

Новыя і палепшаныя гатункі раслін павінны быць даступныя расьлінаводаў як мага хутчэй.

Пры гэтым варта ўлічваць інтарэсы селекцыянераў, так як выведзеныя імі гатункі часта валодаюць здольнасцю да самаўзнаўлення, таму невялікая колькасць пасадачнага матэрыялу выведзенага гатунку расліны робіць яго даступным для ўсіх.

У 1930 г. у ЗША ўпершыню сталі выдаваць патэнты на расліны, а ў 1961г. была прынятая міжнародная канвенцыя. Краіны-ўдзельніцы Канвенцыі ўтварылі Міжнародны саюз абароны новых гатункаў раслін. Канвенцыя стала першым міжнародным пагадненнем у сферы аховы аўтарскіх правоў на новыя віды раслін.

Палажэнні Канвенцыі распаўсюджваюцца на ўсе батанічныя віды і разнавіднасці раслін.

Заканадаўства Рэспублікі Беларусь прадугледжвае прыняцце неабходных мер па рэалізацыі палажэнняў Канвенцыі.

Сусветная супольнасць працягвае актыўна працаваць над новымі дамовамі па ахове біялагічных аб'ектаў. Другім міжнародным пагадненнем у гэтай галіне стаў Будапешцкі дагавор.

Будапешцкі дагавор аб міжнародным прызнанні дэпаніравання мікраарганізмаў для мэт патэнтнай працэдуры.

- Адной з умоў выдачы патэнта з'яўляецца магчымасць увасаблення (воспроизведения) запатэнтаванага аб'екта. Таму ў патэнтавай заяўцы павінна быць раскрытая сутнасць прапанаванага аб'екта такім чынам, каб любы спецыяліст у дадзенай галіне мог стварыць яго самастойна, без дапамогі аўтара патэнта.
- Гэта патрабаванне аказваецца практычна невыканальным, калі аб'ектам патэнтавання з'яўляецца мікраарганізм. У гэтым выпадку асоба, якая жадае выкарыстаць запатэнтаваы мікраарганізм, павінна атрымаць яго культуру ў арганізацыі, дзе ажыццяўляецца захоўванне або дэпанаванне ўзору гэтага мікраарганізма. Відавочна, такая арганізацыя павінна мець прыдатныя ўмовы для захоўвання такога ўзору.

- **З мэтай рэгулявання працэдур дэпаніравання і быў прыняты Будапешцкі дагавор.**

Сутнасць дагавора складаецца ў тым, што заяўнік, які прэтэндуе на патэнтаванне мікраарганізма, можа захоўваць ўсяго адзін ўзор такога мікраарганізма ў адным з спецыялізаваных устаноў, прыстасаваных для гэтых мэтай, што дазваляе затым бесперашкодна падаваць патэнтныя заяўкі ва ўсе дзяржавы-ўдзельніцы Будапешцкага дагавора.

На пачатак 2001 году было 33 міжнародных органа па дэпанаванню, у тым ліку шэсць з іх у Злучаным Каралеўстве (Вялікабрытанія), па тры ў Расіі і Рэспубліцы Карэя, па два ў ЗША, Кітаі, Польшчы і Італіі і па адным у 13 іншых краінах.

- **Рэспубліка Беларусь таксама мае дзве навуковых установы, якія могуць стаць міжнароднымі органамі па дэпаніраванню. Гэта Інстытут мікрабіялогіі НАН Беларусі (калекцыя непатогенных мікраарганізмаў) і Беларускі НДІ эпідэміялогіі і мікрабіялогіі (калекцыя вірусаў і бактэрыяў).**

Высновы

- Сродкам прававой аховы аб'ектаў прамысловай уласнасці з'яўляецца патэнт, што выдаецца патэнтным органам.
- Патэнт не выдаецца аўтаматычна, для яго атрымання заяўнік павінен ажыццявіць шэраг неабходных і патрэбных Патэнтавым законам і адпаведнымі інструкцыямі працэдур пасля праходжання фармальнай экспертызы і экспертызы па сутнасці.
- Вывучэнне патэнтнай інфармацыі з'яўляецца найважнейшай крыніцай, якая падлягае вывучэнню пры правядзенні любых навукова-даследчых работ у адпаведных напрамках.
- Ніхто не мае права выкарыстоўваць вынаходніцтва, карысную мадэль або прамысловы ўзор, на якія выдадзены патэнты, без згоды патэнтаўладальніка. Сам жа патэнтаўладальнік павінен выкарыстоўваць права, якія дае патэнт, без нанясення шкоды правам іншых грамадзян, інтарэсам грамадства і дзяржавы.

Заданні для практычнага занятку

- Агульныя паняцці аб патэнце і патэнтавая інфармацыя.
- Прававая ахова вынаходніцтваў, карысных мадэляў, прамысловых узораў і міжнародныя пагадненні аб патэнтах.

Грамадзянскі кодэкс Рэспублікі Беларусь (Гл. 63–67)

(Гражданский кодекс Республики Беларусь)

- Складанне і афармленне :

Заявак на выдачу патэнтаў на аб'екты прамысловай уласнасці (вынаходства, карысную мадэль, прамысловы ўзор);

заявок на выдачу патэнтаў на аб'екты прамысловай уласнасці (изобретение, полезную модель, промышленный образец)